

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.200.2026

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan

Włodzimierz Czarzasty

Marszałek Sejmu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 16085 Pani Posłanki Danuty Jazłowieckiej, w sprawie planowanych zmian dotyczących funkcjonowania warsztatów terapii zajęciowej, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Tytułem wstępu pragnę zaznaczyć, że w Wykazie prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów znajdują się założenia dotyczące projektu ustawy o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (numer: [UD348](#)) w zakresie wprowadzenia standardów dla WTZ.

Omawiany projekt zakłada zmianę częstotliwości dokonywania ocen indywidualnego programu rehabilitacji. Zgodnie z planowanymi założeniami ocena dokonywana byłaby minimum jeden raz w roku, a kompleksowa nie rzadziej niż co 3 lata. Okres liczony byłby od momentu wejścia w życie zmienionej ustawy i dotyczyłby wszystkich uczestników WTZ. Pragnę przy tym podkreślić, że w styczniu br. poprosiłam przedstawicieli warsztatów terapii zajęciowej o zgłaszanie uwag do projektu. Zastrzeżenia w przeważającej większości dotyczyły ograniczenia okresu pobytu uczestników warsztatu do czasu przeprowadzenia maksymalnie 3 ocen kompleksowych, czyli maksymalnie do 9 lat. W związku z negatywnym stosunkiem środowiska WTZ do wskazanej propozycji podjęłam decyzję o rezygnacji z tego rozwiązania.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2025 r. poz. 913, z późn. zm.) warsztat terapii zajęciowej jest wyodrębnioną organizacyjnie i finansowo placówką umożliwiającą osobom z niepełnosprawnościami, które są niezdolne do podjęcia pracy rehabilitację społeczną i zawodową w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Celem prowadzenia warsztatu jest usamodzielnienie jego uczestników poprzez wyposażenie ich w umiejętności niezbędne do wykonywania czynności życia codziennego, a także rozwijanie ich psychofizycznej sprawności i umiejętności umożliwiających uczestnictwo w szkoleniu zawodowym albo podjęcie pracy.

Problem niskiej rotacji uczestników WTZ jest od lat podnoszony w raportach Najwyższej Izby Kontroli (NIK) i badaniach prowadzonych przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON)¹ oraz opracowaniach eksperckich z zakresu polityki społecznej.

W ocenie NIK „działania WTZ w zakresie przygotowania oraz realizacji rehabilitacji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami nie były w pełni skuteczne, w szczególności w zakresie pozyskania lub przywracania osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia

¹ Według danych Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na koniec 31 grudnia 2024 r. ponad połowa uczestników WTZ przebywała w placówce powyżej 8 lat, poniżej 5 lat – ok. 30%, a od 5 do 8 lat – 17,2% (dane według stanu na 31 grudnia 2024 r.).

pracy umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia"². W efekcie niewielka ich liczba opuszcza warsztaty w związku z podjęciem zatrudnienia. Przyczyny tego stanu rzeczy NIK upatruje m.in. w uwarunkowaniach lokalnych, a zwłaszcza w braku zakładów aktywności zawodowej (ZAZ), zakładów pracy chronionej (ZPCh) czy środowiskowych domów samopomocy (ŚDS) na obszarze, na którym działają WTZ.

NIK zwraca też uwagę na brak mechanizmu zapewniającego rotację uczestników warsztatów, w tym na brak regulacji określających maksymalny okres uczestnictwa w WTZ, wskazując, że „obowiązujące przepisy prawa nie dają bezpośredniej kompetencji samorządowi powiatowemu, jednostce prowadzącej warsztat czy WTZ do pozbawiania osoby z niepełnosprawnościami prawa do uczestnictwa w warsztacie. [...] Jednocześnie wskazane podmioty nie mają możliwości określenia maksymalnego czasu uczestnictwa w WTZ. Osoba z niepełnosprawnościami ze wskazaniem do terapii zajęciowej w orzeczeniu o stopniu niepełnosprawności ma prawo ponownie ubiegać się o przyjęcie do WTZ, bez względu na przyczynę zaprzestania rehabilitacji. Powyższe w istotny sposób przyczynia się do braku regularnej rotacji w składzie osobowym uczestników WTZ”³.

Propozycja określenia maksymalnego czasu pobytu w WTZ zgłaszana była w trakcie prekonsultacji wybranych rozwiązań ze „Standardów funkcjonowania WTZ”⁴, które przeprowadzono w kwietniu i maju 2025 r. Niektórzy zgłaszający uwagi i propozycje innych zmian w zakresie funkcjonowania warsztatów wskazywali na konieczność przeciwdziałania sytuacji wieloletniego przebywania w placówkach osób, które nie rokują podjęcia zatrudnienia i poruszali problem blokowania miejsca osobom oczekującym na przyjęcie do warsztatu, którym terapia dałaby szansę wejścia na chroniony rynek pracy.

W ramach doraźnego Zespołu problemowego ds. warsztatów terapii zajęciowej, powołanego uchwałą nr 4/2026 Krajowej Rady Konsultacyjnej do Spraw Osób Niepełnosprawnych z dnia 10 lutego 2026 r., 3 marca br. odbyło się spotkanie z przedstawicielami WTZ i członkami Krajowej Rady Konsultacyjnej do Spraw Osób Niepełnosprawnych. Na spotkaniu omawiano m.in. propozycje zmian ujęte w ww. projekcie ustawy o zmianie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Przedstawiciele środowiska WTZ poproszono o wypracowanie wspólnego stanowiska w odniesieniu do koncepcji zmian ujętych w projekcie. W najbliższym czasie planowane są kolejne spotkania z przedstawicielami WTZ i członkami Krajowej Rady Konsultacyjnej do Spraw Osób Niepełnosprawnych w ramach ww. Zespołu problemowego. Projekt będzie też szeroko konsultowany m.in. ze środowiskiem WTZ i osób z niepełnosprawnościami.

Zapewniam, że zdaję sobie sprawę z wagi zachowania odpowiednich standardów wsparcia oferowanego osobom potrzebującym w ramach warsztatów terapii zajęciowej. Zmiany

² Najwyższa Izba Kontroli, Warsztaty terapii zajęciowej dla osób z niepełnosprawnościami. Informacja o wynikach kontroli, Warszawa, kwiecień 2025, s. 13.

³ Tamże, s. 19-20. Podobny wniosek formułowany był również w poprzednich raportach NIK, m.in. w Informacji o wynikach kontroli organizacji i finansowania warsztatów terapii zajęciowej przy udziale środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w województwie małopolskim, Kraków, kwiecień 2011, s. 11.

⁴ Standardy funkcjonowania WTZ, oprac.: A. Rąbel, I. Mikee, A. Gierej i in., Warszawa, październik 2023. Standardy zostały wypracowane w ramach projektu „Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”. Projekt realizowany był przez Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, w partnerstwie z Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Polskim Stowarzyszeniem na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną oraz Fundacją im. Królowej Polski św. Jadwigi. Projekt realizowany był w ramach Działania 2.6 Wysoka jakość polityki na rzecz włączenia społecznego i zawodowego osób niepełnosprawnych. Oś Priorytetowa II: Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020.

przepisów w tym zakresie wdrażane będą w sposób gwarantujący ich efektywną realizację. Równolegle rozwijane jest zatrudnienie wspomagane i inne formy pomocy kierowanej do osób z niepełnosprawnościami (m.in. asystencja osobista osób z niepełnosprawnościami, centra opiekuńczo-mieszkalne), tak aby po zakończeniu uczestnictwa w WTZ mogły one podjąć pracę lub - w razie i na miarę potrzeby - skorzystać z innych form oferowanego im wsparcia.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Maja Nowak

Pełnomocnik Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych

Sekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/